

5. ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1. Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ

2. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

2.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

2.1.1 ΥΠΟΔΟΧΗ, ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ, ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

2.1.2 ΑΚΡΟΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

2.2 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

2.2.1 ΣΤΗΡΙΞΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

2.2.2 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

2.2.3 ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ

2.2.4 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

2.3 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

2.3.1 ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

2.3.2 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

2.3.3 ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ

2.3.4 ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΤΙΜΩΡΙΑΣ

2.3.5 ΠΟΙΝΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

2.3.6 ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

2.3.7 ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥΣ

3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

3.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1.1 ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

3.1.2 ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΕ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

3.1.3 ΕΠΙΒΟΛΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΣΕ ΑΝΗΛΙΚΟ

3.1.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

3.1.5 ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΔΥΝΑΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

3.1.5.1 Συνεκπαίδευση παιδιού με προβλήματα συμπεριφοράς

3.1.5.2 Αξιολόγηση παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες

3.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

3.2.1 ΕΚΔΟΣΗ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ

3.3 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

3.3.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ

3.3.2 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

3.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

- 3.4.1 ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ
- 3.4.2 ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ
 - 3.4.2.1 Έκδοση άδειας εισόδου και παραμονής
 - 3.4.2.2 Ανανέωση άδειας παραμονής
- 3.5 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ**
- 3.6 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**
 - 3.6.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ
- 3.7 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ**
 - 3.7.1 ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΤΡΟΦΕΙΩΝ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ
- 3.8 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ**
 - 3.8.1 ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ
- 3.9 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΒΙΑ**
 - 3.9.1 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ ΑΠΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
- 3.10 ΜΜΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ**
 - 3.10.1 ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΗΛΙΚΟΥ
 - 3.10.2 ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΣΕ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

5. ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1. Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει ως αποστολή:

- να προστατεύει τα παιδιά από παραβιάσεις δικαιωμάτων τους, είτε αυτές προέρχονται από φορείς δημόσιας εξουσίας είτε από ιδιώτες.
- να αναδεικνύει και να διαδίδει τα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά προκύπτουν από το Σύνταγμα, τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ) και την υπόλοιπη εθνική νομοθεσία, καθώς και να προωθεί αλλαγές προς το συμφέρον του παιδιού στη διοίκηση και στη συνείδηση του πολίτη.

Με την υπέρ του παιδιού δράση του, ο Συνήγορος του Πολίτη εγγυάται και υποστηρίζει στην καθημερινή κοινωνική πρακτική τον σεβασμό των αναγκών, της προσωπικότητας, της οπτικής και των απόψεων των παιδιών, λαμβάνοντας υπόψη την ωριμότητά τους και τους παράγοντες που τα επηρεάζουν. Γίνεται με αυτόν τον τρόπο δημόσιος υπερασπιστής των δικαιωμάτων του παιδιού και εισηγητής πρακτικών και μεταρρυθμίσεων προς όφελος των ανηλίκων.

Οι υποθέσεις που απασχολούν τον Κύκλο Δικαιωμάτων του Παιδιού εξετάζονται πάντοτε από τη σκοπιά του *συμφέροντος του παιδιού*, η γνώμη του οποίου μπορεί να αναζητάται, αν τούτο κρίνεται εφικτό και σκόπιμο, ακόμη και όταν δεν έχει προσφύγει το ίδιο το παιδί στον Συνήγορο του Πολίτη. Οι προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη προς τους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, ύστερα από διερεύνηση συγκεκριμένων καταγγελιών για παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού, μπορεί να περιέχουν όχι μόνο μέτρα προστασίας για τους θιγόμενους ανηλίκους αλλά και γενικότερα οργανωτικά ή λειτουργικά μέτρα για την πρόληψη μελλοντικών παραβιάσεων. Ως προς τη διερεύνηση υποθέσεων που στρέφονται κατά ιδιωτών φυσικών προσώπων, η Αρχή, ανάλογα με την περίπτωση, έρχεται σε άμεση επικοινωνία με αυτούς που ασκούν την επιμέλεια των παιδιών και κινητοποιεί τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες προκειμένου να διερευνηθούν οι καταγγελίες ή να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, αν κριθεί ότι παρίσταται ανάγκη παρέμβασης της αρμόδιας δικαστικής αρχής, άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή άλλου φορέα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει σε αυτούς σχετική έκθεση.

Χαρακτηριστικό στοιχείο της δράσης του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού είναι όμως και η ανάληψη πρωτοβουλιών, ανεξάρτητα από τον χειρισμό υποθέσεων, με στόχο την παρακολούθηση και την υποστήριξη της εφαρμογής της νομοθεσίας για το παιδί, κατ' εξοχήν της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, κειμένου με αυξημένη τυπική ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος (Ν. 2101/1992). Οι πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνουν επισκέψεις σε σχολεία, ιδρύματα, νοσοκομεία, χώρους κράτησης και άλλες υπηρεσίες που ασχολούνται με το παιδί, επικοινωνία με αρμόδιες διευθύνσεις υπουργείων, εκπροσώπους φορέων και επαγγελματίες που ασχολούνται με το παιδί, τεκμηρίωση (εκθέσεις και πορίσματα ερευνών για την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού), συμμετοχή σε συνέδρια, διασκέψεις και σεμινάρια, έκδοση και διακίνηση ενημερωτικού υλικού, ενέργειες ευαισθητο-

ποίησης του κοινού κ.λπ. Με βάση αυτές τις πρωτοβουλίες, ο Συνήγορος του Πολίτη επεξεργάζεται θεμελιωμένες προτάσεις προς την πολιτεία για τη λήψη νομοθετικών, οργανωτικών και λειτουργικών μέτρων.

Στο πλαίσιο της προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ύψιστης προτεραιότητα την ανάληψη ενεργειών που αποσκοπούν στην επικοινωνία με τα παιδιά και στην ακρόαση των απόψεών τους. Το δικαίωμα των παιδιών στην έκφραση γνώμης, την αναζήτηση και τη διάδοση πληροφοριών και ιδεών καθιερώνεται ρητά στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (άρθρα 12, 13 του Ν. 2101/1992) και υποστηρίζεται από τη δράση των Συνηγόρων του Παιδιού διεθνώς. Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού διαθέτει σχετικό ενημερωτικό υλικό σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, συναντά και επικοινωνεί με ομάδες παιδιών σε σχολεία, ιδρύματα ή άλλους χώρους όπου αυτά διαβιούν και δραστηριοποιούνται, με σκοπό την ενημέρωσή τους για τα δικαιώματά τους, τη διαπίστωση των αναγκών τους και την καταγραφή των απόψεών τους για θέματα που αφορούν σε αυτά.

Για την επίτευξη της αποστολής του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού απαιτείται επαρκής γνώση του πεδίου εφαρμογής των δικαιωμάτων του παιδιού, ευρεία διάδοση του θεσμού μεταξύ των παιδιών και των πολιτών γενικότερα και ανάπτυξη ενός δικτύου πολύπλευρων συνεργασιών με δημόσιες υπηρεσίες και μη κυβερνητικές οργανώσεις που εργάζονται με τα παιδιά και για αυτά.

Ο Συνήγορος του Πολίτη εργάζεται σταθερά και μεθοδικά για την επιδίωξη των παραπάνω στόχων, από την πρώτη στιγμή δημιουργίας του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού.

2. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Κατά τη διάρκεια του 2004 υποβλήθηκαν στην Αρχή συνολικά 230 αναφορές για παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού, έναντι 93 κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2003, όταν λειτουργήσε για πρώτη φορά ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού. Μόνο το 4% του συνόλου των αναφορών υποβλήθηκαν από ανηλίκους, γεγονός που αποδίδεται αφενός στο ότι τα περισσότερα παιδιά δεν γνωρίζουν ακόμη ότι μπορούν να απευθυνθούν στον Συνήγορο του Πολίτη και αφετέρου στο ότι έτσι και αλλιώς τα παιδιά δεν συνθηθίζουν να διεκδικούν τα δικαιώματά τους μέσω έγγραφων αναφορών, όπως οι ενήλικοι. Για τον λόγο αυτόν, άλλωστε, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού αναπτύσσει σειρά δραστηριοτήτων που τον φέρνουν πλησιέστερα στα παιδιά και στους θεσμούς που ασχολούνται με αυτά και προετοιμάζει δράσεις ενημέρωσης των μαθητών των σχολείων όλης της χώρας.

Στις δραστηριότητες του Κύκλου, κατά τη διάρκεια του 2004, περιλαμβάνεται, εκτός από τη διερεύνηση των υποθέσεων που περιήλθαν σε γνώση της Αρχής μέσω αναφορών, και ικανός αριθμός πρωτοβουλιών για την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού και τη διατύπωση προτάσεων προς την πολιτεία σε επιλεγμένα θέματα, που αφορούν στην εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού, με στόχο τη βελτίωση της οικείας νομοθεσίας και τη διαμόρφωση πολιτικής για το παιδί.

2.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

2.1.1 ΥΠΟΔΟΧΗ, ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ, ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Στα γραφεία του Συνηγόρου του Πολίτη δημιουργήθηκε ειδικός χώρος για την υποδοχή ανηλίκων, διασφαλίζοντας την ελεύθερη έκφρασή τους και τη μη έκθεση της ιδιωτικής τους κατάστασης σε τρίτους. Τον Σεπτέμβριο του 2004 τέθηκε σε λειτουργία ειδική τηλεφωνική γραμμή

μή, χωρίς χρέωση, για ανηλίκους. Η γραμμή λειτούργησε σε πρώτο στάδιο πιλοτικά, με στόχο την ενημέρωση των ανηλίκων για τις απαιτούμενες εκ μέρους τους ενέργειες σε περιπτώσεις σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων τους και για τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να υποβάλουν αναφορά, εφόσον χρειαστεί.

Παράλληλα, προετοιμάστηκε ενημερωτική έκδοση για ανηλίκους 12 έως 18 ετών, βασισμένη στις παρατηρήσεις από τις πρώτες επαφές του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού με άτομα αυτής της ηλικίας. Το σχετικό φυλλάδιο εκδόθηκε τον Δεκέμβριο του 2004 σε 40.000 αντίτυπα, με στόχο να διανεμηθεί σε επιλεγμένα σχολεία και προνοιακά ιδρύματα σε όλη την Ελλάδα και να αποτελέσει βοηθητικό υλικό καθώς και αφορμή για εκπαιδευτικά δρώμενα και δραστηριοποίηση των παιδιών για την πληρέστερη γνώση και άσκηση των δικαιωμάτων τους. Συγχρόνως, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού εγκαινίασε συνεργασία με τα υπουργεία Παιδείας, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, και Δικαιοσύνης, με σκοπό την ενημέρωση των ανηλίκων που υπάγονται στην ευθύνη τους σχετικά με τη δράση της Αρχής σε θέματα προάσπισης των δικαιωμάτων του παιδιού.

Τον Δεκέμβριο του 2004 άρχισε να λειτουργεί ειδική ιστοσελίδα του Συνηγούρου του Πολίτη για παιδιά, που προγραμματίζεται να λάβει σταδιακά περισσότερο διαδραστικό χαρακτήρα.

2.1.2 ΑΚΡΟΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Μια σημαντική δραστηριότητα του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού, με στόχο την ακρόαση και την ανάδειξη των απόψεων των παιδιών και την ενημέρωσή τους σε θέματα άσκησης των δικαιωμάτων τους, είναι η διοργάνωση συναντήσεων με ομάδες παιδιών. Κατά τη διάρκεια του έτους, ο Βοηθός Συνήγορος και επιστήμονες του Κύκλου συναντήθηκαν με ομάδες ανηλίκων σε σχολεία, ιδρύματα πρόνοιας και κέντρα δημιουργικής απασχόλησης. Στις ομάδες παιδιών που ήλθαν σε επαφή με τα στελέχη του Συνηγούρου του Πολίτη περιλαμβάνονταν και παιδιά από πολιτιστικές και θρησκευτικές μειονότητες, αλλοδαποί, παλιννοστούντες, παιδιά με προβλήματα ακοής, κινητικές αναπηρίες και άλλες ειδικές ανάγκες. Τα αιτήματα και οι προτάσεις των παιδιών αφορούσαν στην καταπολέμηση των διακρίσεων, στη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων, στην ενημέρωσή τους για τα δικαιώματά τους, στη δυνατότητά τους να συζητούν με πρόσωπα εμπιστοσύνης θέματα που τα απασχολούν στην καθημερινότητά τους, στη φροντίδα του σχολικού τους περιβάλλοντος και των χώρων υγιεινής, στο δικαίωμα ψυχαγωγίας και ελεύθερου χρόνου και, τέλος, στην ανάγκη ενημέρωσης και συμβουλευτικής των γονέων τους για τον σεβασμό της προσωπικότητας και της ιδιωτικής τους ζωής. Από τις συζητήσεις αυτές προέκυψε επίσης ότι πολλοί ανήλικοι, παρ' ότι κάποιες φορές γίνονται θύματα σοβαρών παραβιάσεων, δεν γνωρίζουν σε ποιον να απευθυνθούν και δεν εμπιστεύονται εύκολα ενήλικες για να τους αναφέρουν θέματα που τους απασχολούν.

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει εκπονήσει πρότυπα σχετικά με τη διαδικασία επικοινωνίας με ομάδες παιδιών και δίνει τη δυνατότητα σε οργανωμένες ομάδες να ζητήσουν να περιληφθούν στο πρόγραμμα επισκέψεών του, προκειμένου να συζητήσουν με τα στελέχη του Κύκλου γενικότερα ή ειδικότερα ζητήματα και να διατυπώσουν προτάσεις.

Με στόχο την ανάδειξη και τη διάδοση καλών πρακτικών συμμετοχής των παιδιών στη λήψη αποφάσεων, ο Συνήγορος του Πολίτη, με την υποστήριξη του Βρετανικού Συμβουλίου, προσκάλεσε τον Ουαλό Συνήγορο/Επίτροπο για τα Δικαιώματα του Παιδιού P. Clarke σε σεμινάριο για επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά στην Ελλάδα και έστειλε δύο στελέχη του σε εκπαιδευτική επίσκεψη στη Μεγάλη Βρετανία, προκειμένου να διαμορφώσουν αυτοπροσώπως άποψη επί συναφών προγραμμάτων.

2.2 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ο σημαντικότερος όγκος των υποθέσεων που χειρίστηκε ο Κύκλος κατά τη διάρκεια του έτους (79%) αφορά σε παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού από δημόσιους φορείς. Την πρώτη θέση (42,3%) κατέχουν τα θέματα εκπαίδευσης, ειδικότερα θέματα εγγραφών, μετεγγραφών, υπηρεσιών για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, λειτουργικών ζητημάτων, πειθαρχικών μέτρων κ.λπ. Ακολουθούν υποθέσεις σχετικές με την οικογένεια, τον γονικό ρόλο, την επιμέλεια και την επικοινωνία γονέων-τέκνων (14,7%), υποθέσεις υγείας και πρόνοιας, που περιλαμβάνουν λειτουργικά και οργανωτικά ζητήματα παιδικών σταθμών, προνοιακών ιδρυμάτων και υπηρεσιών, επιδόματα, θέματα ψυχικής και σωματικής υγείας (11%). Σημαντικό ποσοστό υποθέσεων (11%) έχει αντικείμενο θέματα αλλοδαπών ανηλίκων, όπως άδειες παραμονής και οικογενειακής συνένωσης, αιτήσεις ασύλου, πιστοποιητικά κ.λπ. Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη ασχολήθηκε με υποθέσεις κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων (7,4%), επιπέδου ζωής και διαβίωσης, διατήρησης της ταυτότητας, ψυχαγωγίας και δημιουργικής απασχόλησης, μέσω μαζικής ενημέρωσης, αστυνομικής μεταχείρισης ανηλίκων κ.ά.

Οι σημαντικότερες διαπιστώσεις της Αρχής ως προς τις υποθέσεις δικαιωμάτων του παιδιού που χειρίστηκε κατά το τρέχον έτος είναι οι ακόλουθες:

2.2.1 ΣΤΗΡΙΞΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Δυσεπίλυτα είναι τα προβλήματα που προκαλούνται από την ανεπάρκεια των διαδικασιών και των υπηρεσιών που έχουν την αποστολή να υποστηρίξουν την ομαλή κοινωνική ένταξη ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων. Ειδικότερα:

- Το καθεστώς νομιμοποίησης της παραμονής μεταναστών στη χώρα έχει επιπτώσεις και στην πρόσβαση των παιδιών μεταναστών στο εκπαιδευτικό σύστημα και τις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, παρά τη ρητή κατοχύρωση των δικαιωμάτων αυτών από τη ΔΣΔΠ και τη σχετική ειδική νομοθεσία. Σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρήθηκε ότι αλλοδαποί ανήλικοι στερούνται δικαιωμάτων τους, επειδή οι γονείς τους δεν τα γνωρίζουν ή αποφεύγουν να τα διεκδικήσουν, φοβούμενοι τις ενδεχόμενες συνέπειες στο πρόσωπό τους (βλ. λ.χ. 3.1.1). Σε άλλες περιπτώσεις, η μεταναστευτική νομοθεσία (Ν. 2910/2001) και η ερμηνεία της από το Υπουργείο Εσωτερικών δημιούργησαν πρόβλημα στην εγγραφή αλλοδαπών ανηλίκων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, η επίκληση της με αυξημένη τυπική ισχύ διάταξης της ΔΣΔΠ που κατοχυρώνει το δικαίωμα όλων των παιδιών στην εκπαίδευση επιτρέπει την αποκατάσταση τέτοιων παραβιάσεων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε επίσης αδυναμίες και καθυστερήσεις στη διαδικασία έκδοσης αδειών παραμονής ανηλίκων μεταναστών για λόγους οικογενειακής συνένωσης με τους γονείς τους (βλ. λ.χ. 3.4.2.2). Από την οπτική γωνία του συμφέροντος των παιδιών, η Αρχή κρίνει σκόπιμη την πληρέστερη ενημέρωση των μεταναστών για τις προβλεπόμενες διαδικασίες (βλ. 3.4.2.1) και την εξέταση κατά προτεραιότητα από τη διοίκηση των σχετικών αιτήσεών τους.

Περισσότερο ανησυχητική είναι όμως η κατάσταση των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων, καθώς οι μεν συνθήκες κράτησής τους στα αστυνομικά τμήματα δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της παιδικής ηλικίας, ενώ και ο χρόνος παραμονής σε αυτά είναι συχνά εξαιρετικά μεγάλος με πολλαπλές συνέπειες στην ψυχική τους υγεία. Αλλά και η οικεία νομοθεσία επιτρέπει, στις περισσότερες περιπτώσεις, την απέλαση αντί του εκούσιου ασφαλούς επαναπατρισμού τους. Το σύστημα πρόνοιας δεν παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για τη φροντίδα τους και την κοινωνική αποκατάσταση όσων αδυνατούν να επιστρέψουν στη χώρα προέλευσής

τους. Ο διορισμός από τις δικαστικές αρχές επιτρόπου, τόσο για τους αιτούντες άσυλο ανηλίκους, για τους οποίους τον ρόλο του προσωρινού επιτρόπου ασκεί από τον νόμο ο εισαγγελέας, όσο και για τους υπόλοιπους ασυνόδευτους ανηλίκους που βρίσκονται στη χώρα, κρίνεται σκόπιμος για την εξασφάλιση της αναγκαίας για αυτούς φροντίδας.

Χαρακτηριστικές είναι οι διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη σε πόρισμα που εκπόνησε σχετικά με την υπόθεση της διαφυγής μεγάλου αριθμού παιδιών «των φαναριών» από το προνοιακό ίδρυμα Αγία Βαρβάρα, όπου είχε υλοποιηθεί κατά το παρελθόν ειδικό πρόγραμμα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι το προσωπικό του ιδρύματος και οι παρεχόμενες υπηρεσίες ήταν εντελώς ανεπαρκείς για την επιτέλεση της αποστολής του, που ήταν η φροντίδα και η προστασία των παιδιών αυτών.

- Η ένταξη των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση και η συγκράτησή τους σε αυτήν, παρά τα ειδικά προγράμματα που εφαρμόστηκαν κατά τα τελευταία χρόνια, αντιμετωπίζει ακόμη σημαντικά κενά. Οι διαπιστώσεις της Αρχής από τον χειρισμό των σχετικών υποθέσεων και από επισκέψεις σε σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αναδεικνύουν: α) προβλήματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης παιδιών που εγγράφονται στο σχολείο σε ηλικία μεγαλύτερη από τη νόμιμα προβλεπόμενη, και β) τη δυσκολία της εκπαιδευτικής κοινότητας να αποδεχθεί και να στηρίξει την ένταξή τους, εν όψει της ανεπάρκειας των ειδικών μέτρων και με το επιχείρημα ότι τα παιδιά αυτά «αποκλίνουν» από το κυρίαρχο πολιτισμικό πρότυπο.

Επιπροσθέτως, η προβληματική σχέση των παιδιών Ρομά με την εκπαίδευση επιβαρύνεται και από τα σύνθετα προβλήματα πρόσβασης και απόλαυσης δημόσιων και κοινωνικών αγαθών που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες και οι οικογένειες των παιδιών Ρομά, ιδίως αυτές που διαμένουν σε καταυλισμούς (προβλήματα οικιστικά, υγείας, προνοιακών παροχών, διακρίσεων κ.ά.).

- Οι παροχές, τόσο στην εκπαίδευση όσο και στην πρόνοια, για παιδιά με ειδικές ανάγκες δείχνουν μεν τάση βελτίωσης, απέχουν όμως πολύ από το να είναι επαρκείς, τόσο σε επίπεδο διάγνωσης όσο κυρίως σε επίπεδο κάλυψης των ειδικών εκπαιδευτικών και προνοιακών αναγκών, ιδίως των παιδιών εκείνων με πολλαπλά προβλήματα υγείας. Ειδικά μέτρα, όπως αυτό της συνεκπαίδευσης, δηλαδή της τοποθέτησης επιπρόσθετων εκπαιδευτικών για την υποστήριξη της ένταξης παιδιών με ειδικές ανάγκες στις σχολικές τάξεις, επεκτάθηκαν κατά το σχολικό έτος 2004-2005. Χρειάζεται, ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί αυτοί να ορίζονται έγκαιρα και να είναι εξειδικευμένοι στην ειδική αγωγή (βλ. λ.χ. 3.1.5.1 και 3.3.1). Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε επίσης ότι θεσμοί που πρόσφατα δημιουργήθηκαν, όπως τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ) καθώς και θεραπευτικοί ξενώνες για ανηλίκους με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας, ανταποκρίνονται ακόμη σε πολύ μικρό ποσοστό στις υπάρχουσες ανάγκες και την υφιστάμενη ζήτηση, με αποτέλεσμα να καθυστερεί εξαιρετικά ή να καθίσταται ουσιαστικά αδύνατη η πρόσβαση μεγάλου αριθμού ανηλίκων σε αυτούς (βλ. λ.χ. 3.1.5.2).

2.2.2 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Έχοντας κατά καιρούς διερευνήσει σεβαστό αριθμό καταγγελιών που θίγουν οργανωτικά και λειτουργικά ζητήματα παιδικών σταθμών, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διαπιστώσει παραβιάσεις της νομοθεσίας ως προς τη διαδικασία εγγραφών, την υλικοτεχνική υποδομή, τη στελέχωση, τα τροφεία, αλλά και σε γενικότερα θέματα λειτουργίας των σταθμών. Για τον λόγο αυτόν έχει ήδη αρχίσει η εκπόνηση ειδικής έκθεσης που θα καταγράφει τις σχετικές διαπιστώσεις της Αρχής.

Εμφανείς ελλείψεις και αδυναμίες παρουσιάζουν όμως και οι υπαγόμενες στην αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού αποκεντρωμένες υπηρεσίες πρόνοιας για ανηλίκους. Η ελλιπής στελέχωση και η συχνά παρατηρούμενη απουσία εξειδίκευσής τους σε θέματα παιδικής προστασίας οδηγεί πολλές φορές σε αδυναμία ή καθυστέρηση ανταπόκρισης και παρέμβασης σε περιπτώσεις καταγγελιών για σοβαρές παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού. Έλλειψη, που δυσχεραίνει και αυτό το έργο του Συνηγόρου του Πολίτη σε περιπτώσεις που του καταγγέλλονται παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού από ιδιώτες φυσικά πρόσωπα. Για παράδειγμα, σε υποθέσεις κακοποίησης ανηλίκων, χρειάζεται συχνά –και δυστυχώς δεν είναι πάντοτε εφικτή– η διαγνωστική παρέμβαση μιας έμπειρης κοινωνικής υπηρεσίας, προτού αποφασίσει ο Συνήγορος του Πολίτη να διαβιβάσει τη σχετική έκθεση στην αρμόδια εισαγγελική αρχή (βλ. 3.5).

Συναφής είναι η διαπιστούμενη ένδεια υπηρεσιών και χώρων φιλοξενίας στις δημόσιες υπηρεσίες στις οποίες μπορεί να απευθυνθεί κάποιος για την υποστήριξη και την αποκατάσταση ενός παιδιού θύματος, αλλά και για την παροχή συμβουλευτικής προς την οικογένειά του. Επίσης, σε υποθέσεις που αφορούν σε διαφωνίες μεταξύ γονέων για την άσκηση της επιμέλειας και για την άσκηση του δικαιώματος της επικοινωνίας των παιδιών με τους γονείς που δεν διαμένουν μαζί τους, η έλλειψη ειδικευμένων υπηρεσιών που θα μπορούσαν να αναλάβουν μακρόπνοο διαμεσολαβητικό και υποστηρικτικό ρόλο προς τους γονείς δημιουργεί σημαντικά προσκόμματα στο έργο του Συνηγόρου του Πολίτη.

2.2.3 ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ

Χειριζόμενος υποθέσεις που τίγουν θέματα παιδικών χαρών και παιδοτόπων, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι απαιτείται εκ μέρους των δημοτικών και ιδιωτικών φορέων, στην ευθύνη των οποίων αντίστοιχα ανήκουν, συχνός έλεγχος ποιότητας και προδιαγραφών ασφαλείας καθώς και ενέργειες συντήρησης, για να αποφεύγονται ατυχήματα και να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι για τα παιδιά.

2.2.4 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη ασχολήθηκε με υποθέσεις παραβιάσεων δικαιωμάτων του παιδιού από ΜΜΕ, στα οποία περιλαμβάνονται τα έντυπα μέσα, η ραδιοτηλεόραση και το Διαδίκτυο. Οι εν λόγω υποθέσεις αφορούσαν σε προσβολές της ιδιωτικής ζωής και της προσωπικότητας ανηλίκων αλλά και σε διακίνηση βλαπτικού για την παιδική ηλικία υλικού. Εκτίμηση της Αρχής είναι ότι οι ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν στη δεοντολογία των ΜΜΕ (όπως το ΠΔ 100/2000 για τη ραδιοτηλεόραση και ο Κώδικας δεοντολογίας ειδησεογραφικών εκπομπών, ΠΔ 77/2003) περιλαμβάνουν σημαντικές διατάξεις για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, που όμως συχνά στην πράξη παραβιάζονται. Είναι απαραίτητη όχι μόνον η ευαισθητοποίηση και η αυτοδέσμευση τόσο των υπευθύνων των μέσων όσο και των δημοσιογράφων που εργάζονται σε αυτά, αλλά και παράλληλα ο έλεγχος για την αποτροπή των παραβιάσεων σε βάρος των ανηλίκων, που πρέπει να ενταθεί και να αποτελεί προϊόν συνεργασίας των ανεξάρτητων αρχών, των συναφών επαγγελματικών ενώσεων αλλά και των οργανωμένων ομάδων της κοινωνίας των πολιτών (βλ. 3.10.1 και 3.10.2).

2.3 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη για την προώθηση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, κατά το 2004, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού εστίασε στα παρακάτω ζητήματα:

2.3.1 ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού επισκέφθηκε σημαντικό αριθμό δημόσιων και ιδιωτικών ιδρυμάτων παιδικής προστασίας σε πολλές πόλεις της Ελλάδας, επιθεώρησε τους χώρους και συζήτησε με τη διοίκηση, το προσωπικό και τους εκεί φιλοξενούμενους ανηλίκους, καθώς και με τις περιφερειακές και νομαρχιακές υπηρεσίες που εποπτεύουν τα εν λόγω ιδρύματα. Κατά το πρώτο 18μηνο της λειτουργίας του, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει πραγματοποιήσει επισκέψεις σε 10 δημόσια κέντρα παιδικής προστασίας και 15 ιδιωτικά ιδρύματα και ξενώνες φιλοξενίας ανηλίκων.

Οι επισκέψεις στα ιδρύματα αυτά αποκαλύπτουν τις δύο σοβαρότερες αδυναμίες του προνοιακού συστήματος της χώρας: την ανεπάρκεια του επιστημονικού προσωπικού σε αριθμό και σε άσκηση καθηκόντων, αλλά και την έλλειψη εφαρμογής ενός αξιόπιστου συστήματος πιστοποίησης και τήρησης προδιαγραφών, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται αυθαιρεσίες και συστημική παραμέληση των ανηλίκων. Μέσω των επισκέψεων, πάντως, καταγράφηκαν και κάποιες καλές πρακτικές και προσπάθειες ποιοτικής αναβάθμισης των χώρων αυτών, προερχόμενες τόσο από δημόσιους φορείς όσο και από μη κυβερνητικές οργανώσεις. Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού προσανατολίζεται στην εκπόνηση ειδικών εκθέσεων, στις οποίες θα καταγράφονται οι παρατηρήσεις, καθώς και οι θεσμικές προτάσεις του για τη βελτίωση του συστήματος ιδρυματικής παιδικής προστασίας.

Τα δημόσια κέντρα παιδικής προστασίας καθώς και τα ιδιωτικά κέντρα φιλοξενίας και ιδρύματα, τα οποία επισκέφθηκε ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού κατά το πρώτο 18μηνο της λειτουργίας του, είναι τα εξής:

Δημόσια: Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Παπάφειο Θεσσαλονίκης «Ο Μελιτεύς», Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλέων Ηρακλείου, Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Χανίων, Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Πάτρας «Σκαγιοπούλειο», Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλέων Πάτρας, Παιδόπολη – Ειδική Επαγγελματική Σχολή Νέας Σμύρνης «Αγία Βαρβάρα», Παιδόπολη Νεάπολης Κρήτης, Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας Παιδιού – Αναρρωτήριο Πεντέλης, Κέντρο Βρεφών «Μπτέρα», Στέγη Φιλοξενίας Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Ηρακλείου.

Ιδιωτικά: Παιδικό Χωριό SOS Βάρης, Ορφανοτροφείο Θηλέων «Μέλισσα» Θεσσαλονίκης, Ελληνικό Κέντρο για την Ψυχική Υγεία και Θεραπεία του Παιδιού και της Οικογένειας «Το Περιβολάκι Ι και ΙΙ», Ίδρυμα για το Παιδί «Η Παμμακάριστος», Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου – Κοινωνικό Σπίτι «Η Θέτις», Ξενώνας Εφήβων «ΙΡΙΣ», Σύλλογος «Το Χαμόγελο του Παιδιού» – Σπίτι Φιλοξενίας Νίκαιας, Εστία Κοριτσιού «Φιλοθέη η Αθηναία», «Φιλοξενείο» Θεσσαλονίκης, Ελληνικό Παιδικό Χωριό Βορείου Ελλάδος, Σύλλογος «Φίλοι του Παιδιού» – Στέγη Φιλοξενίας Ανηλίκων Θηλέων, Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας – Ξενώνας Φιλοξενίας Ανηλίκων Προσφύγων Ανωγείων Κρήτης, Φιλανθρωπικό Ίδρυμα Φιλοξενίας Θηλέων «Άγιος Νεκτάριος» Χανίων, Εκκλησιαστικό Ίδρυμα Παιδικής Προστασίας «Παναγία η Οδηγήτρια» Γιαννιτών, Ζάννειο Ορφανοτροφείο Αρρένων Πειραιώς–Εκάλης.

2.3.2 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

Συναφής με την ιδρυματική παιδική προστασία είναι η λειτουργία του θεσμού της αναδοχής. Βασισμένος στο μοντέλο της οικογενειοκεντρικής φροντίδας, ο θεσμός της αναδοχής θεωρείται εν δυνάμει περισσότερο αποδοτικός για την κάλυψη των αναγκών των ανηλίκων οι οικογένειες των οποίων αδυνατούν να τους προσφέρουν την προσήκουσα μέριμνα. Ωστόσο, ο θεσμός είχε έως σήμερα πολύ περιορισμένη εφαρμογή, εν μέρει λόγω της αδυναμίας των

προνοιακών υπηρεσιών να υποστηρίξουν την ανάπτυξή του. Εξίσου σημαντικό όμως είναι το κενό που προκύπτει από το γεγονός ότι δεν έχει ακόμη εκδοθεί το προβλεπόμενο από τον νόμο περί αναδοχής (Ν. 2447/1996) προεδρικό διάταγμα για τη διοργάνωση αποκεντρωμένων υπηρεσιών που θα υποστηρίξουν τη λειτουργία του θεσμού. Ο Συνήγορος του Πολίτη συλλέγει στοιχεία σχετικά με τις τρέχουσες ανάγκες και τα προβλήματα που ανακύπτουν και προτίθεται να εκπονήσει σχετικές προτάσεις προς την πολιτεία.

2.3.3 ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη ασχολήθηκε επισταμένα και με ζητήματα που αφορούν στην προστασία των παιδιών θυμάτων κακοποίησης και παραμέλησης. Ειδικότερα, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού ενημερώθηκε από εκπαιδευτικούς καθώς και από ψυχιατρικές και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ως προς τον εντοπισμό, τη διάγνωση και την υποστηρικτική-θεραπευτική παρέμβαση σε περιπτώσεις κακοποίησης. Αντίστοιχα, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού ήλθε σε επικοινωνία και με εισαγγελείς και δικαστές ανηλίκων καταγράφοντας και τη δική τους οπτική.

Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη προσκλήθηκε από τον Υφυπουργό Κοινωνικής Αλληλεγγύης να καταθέσει προτάσεις για τον συντονισμό και την οργάνωση των υπηρεσιών που αφορούν στην πρόληψη και στην καταπολέμηση της κακοποίησης και της παραμέλησης. Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού διατύπωσε επιγραμματικά κάποιες πρώτες παρατηρήσεις και επιφυλάχθηκε για την εκπόνηση αναλυτικότερων προτάσεων προς το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ήδη, πάντως, έχουν διαπιστωθεί σημαντικά κενά. Ειδικότερα:

- απουσία έγκυρων επιδημιολογικών ερευνητικών στοιχείων για την κακοποίηση, καθώς και ενός συντονιστικού επιστημονικού οργάνου πανελληνίας εμβέλειας,
- έλλειψη ενημέρωσης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών και των επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας που εργάζονται με ανηλίκους,
- υποστελέχωση και ελλείψεις ειδικευμένου προσωπικού στις αποκεντρωμένες υπηρεσίες πρόνοιας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού,
- προβλήματα στη συνεργασία μεταξύ δικαστικών λειτουργών και παιδοψυχιατρικών υπηρεσιών,
- προβλήματα κατοχύρωσης των επαγγελματιών που χειρίζονται περιστατικά καθώς και αυτών που εκδίδουν γνωματεύσεις σε θέματα προστασίας των ανήλικων θυμάτων κατά την ποινική διαδικασία.

2.3.4 ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΤΙΜΩΡΙΑΣ

Αναγνωρίζοντας ότι στην Ελλάδα η σωματική τιμωρία υφίσταται ως μια σοβαρή καθημερινή πρακτική σε βάρος του παιδιού και συντασσόμενος με σχετική έκκληση των Ευρωπαϊκών Συνηγόρων του Παιδιού για νομοθετική κατάργηση της σωματικής τιμωρίας, ο Συνήγορος του Πολίτη εκπόνησε πρόταση για νομοθετική ρύθμιση, με σκοπό την τροποποίηση του άρθρου 1518 του ΑΚ, ώστε να καθίσταται σαφές ότι «πράξεις σωματικής τιμωρίας δεν περιλαμβάνονται στα επιτρεπτά σωφρονιστικά μέτρα» που προβλέπει η διάταξη του εν λόγω άρθρου.

Επειδή η εν λόγω ρύθμιση αποσκοπεί πρωτίστως να λειτουργήσει «παιδαγωγικά» έναντι των πολιτών, πρέπει να συνοδεύεται από δέσμη μέτρων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης γονέων, επαγγελματιών αλλά και των ίδιων των παιδιών. Για τον σχεδιασμό και την προώθη-

ση τέτοιων μέτρων, ο Συνήγορος του Πολίτη, από κοινού με άλλους δημόσιους φορείς, συγκρότησε άτυπο δίκτυο συνεργασίας για την πρόληψη και την κατάργηση της σωματικής τιμωρίας.

2.3.5 ΠΟΙΝΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Η νομοθεσία για την ποινική μεταχείριση των ανηλίκων (Ν. 3189/2003) προβλέπει την εισαγωγή νέων αναμορφωτικών μέτρων. Κάποια από αυτά υλοποιούνται με τη συμμετοχή δημοσίων υπηρεσιών και κοινωφελών ιδιωτικών νομικών προσώπων. Επίσης, παρέχεται δυνατότητα επιβολής των μέτρων αυτών από τον εισαγγελέα, αντί της άσκησης ποινικής δίωξης σε περιπτώσεις τέλεσης πλημμελημάτων από ανηλίκους. Κρίνοντας ότι τα μέτρα αυτά μπορεί να αποβούν σε όφελος των ανήλικων δραστών, υπό τον όρο ότι θα εφαρμόζονται με τρόπο που να διασφαλίζει τα δικαιώματά τους, ο Συνήγορος του Πολίτη κάλεσε σε διάλογο εκπροσώπους του Υπουργείου Δικαιοσύνης, δικαστικούς λειτουργούς, επιμελητές ανηλίκων και άλλους εμπλεκόμενους φορείς. Από τη συζήτηση διαπιστώθηκε ότι παρατηρούνται σημαντικά κενά στην εφαρμογή του παραπάνω νόμου, οι δε εισαγγελικές αρχές αδυνατούν ουσιαστικά να τον εφαρμόσουν, καθώς δεν έχουν ιδρυθεί κοινωνικές υπηρεσίες στα πρωτοδικεία που θα διευκόλυναν το έργο αυτό, παρά τη σχετική πρόβλεψη του νομοθέτη (Ν. 2447/1996). Ο Συνήγορος του Πολίτη συνεχίζει τις ενέργειές του για την ανταλλαγή απόψεων επί του θέματος, με σκοπό να συμβάλει στη βελτίωση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ποινική μεταχείριση των ανηλίκων.

2.3.6 ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού ασχολήθηκε επισταμένα με το θέμα της μεταχείρισης των ασυνόδευτων ανηλίκων από την πολιτεία, ιδίως αυτών που είναι θύματα εκμετάλλευσης και παράνομης διακίνησης. Εν πρώτοις, ο Συνήγορος του Πολίτη ανταποκρίθηκε σε πρόσκληση της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και συνεργάστηκε μαζί της για τη σύνταξη κειμένου κατευθυντήριων οδηγιών για τη μεταχείριση των ασυνόδευτων αιτούντων άσυλο ανηλίκων στην Ελλάδα. Το κείμενο των οδηγιών κοινοποιήθηκε στα συναρμόδια υπουργεία και πρόκειται κατά το ερχόμενο έτος να δημοσιοποιηθεί ευρύτερα. Ως προς τους ασυνόδευτους ανηλίκους που έχουν διατελέσει θύματα εκμετάλλευσης και παράνομης διακίνησης, ο Συνήγορος του Πολίτη εξέδωσε πόρισμα για την υπόθεση των φιλοξενούμενων ανηλίκων που είχαν διαφύγει από το προνοιακό ίδρυμα «Αγία Βαρβάρα». Προέβη επίσης σε σειρά ενεργειών για την ανταλλαγή απόψεων με κοινωνικούς φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό αλλά και σε συστηματική συλλογή πληροφοριών για τη μεταχείριση των παιδιών που εργάζονται στον δρόμο και είναι θύματα εκμετάλλευσης. Συνέλεξε, τέλος, στοιχεία για την αντιμετώπιση των ασυνόδευτων ανηλίκων από την Αστυνομία και τις άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες και τις υπάρχουσες θεσμικές προβλέψεις. Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν και τα διαπιστωθέντα θεσμικά κενά θα αποτελέσουν τη βάση ειδικής έκθεσης με προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη προς την πολιτεία, για τη συνολική αντιμετώπιση των ασυνόδευτων ανηλίκων και του φαινομένου της εκμετάλλευσης και της παράνομης διακίνησής τους.

2.3.7 ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥΣ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού σε συνεργασία με τον Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου συμμετείχε στην εκπαίδευση αστυνομικών και στην έκδοση του *Πρακτικού οδηγού επαφής του αστυνομικού με τον πολίτη*, ως προς το τμήμα που αφορούσε σε ανήλικους δράστες και θύματα (βλ. κεφ. 7, 4).

3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

3.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1.1 ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Μπτέρα οκτάχρονου κοριτσιού ζήτησε τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη, προκειμένου να επιτευχθεί η εγγραφή του στο δημοτικό σχολείο.

Κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης διαπιστώθηκε ότι ο πατέρας του παιδιού –ο οποίος έχει διακόψει κάθε επικοινωνία με την οικογένειά του– είχε δηλώσει στην αρμόδια υπηρεσία του μαιευτηρίου, όπου γεννήθηκε το παιδί, επώνυμο άλλο από αυτό της μπτέρας, με αποτέλεσμα η τελευταία να μην μπορεί να αποδείξει τη γονική σχέση της προς το παιδί. Η εγγραφή του παιδιού στο ληξιαρχείο, ως τέκνου της φυσικής του μπτέρας, ήταν συνεπώς αδύνατη. Παρά τις επίμονες προσπάθειες της μπτέρας επί σειρά ετών, εξίσου αδύνατη κατέστη τόσο η έκδοση βιβλιαρίου υγείας, που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τον εμβολιασμό, όσο και η εγγραφή του παιδιού στο σχολείο.

Ύστερα από επικοινωνία του Συνηγόρου του Πολίτη με τον Διευθυντή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του ΥΠΕΠΘ, η ανήλικη έγινε δεκτή στο δημοτικό σχολείο της Περιφέρειας, αφού η μπτέρα προσκόμισε υπεύθυνα δήλωση με την οποία βεβαίωνε τη σχέση της με την ανήλικη, την πραγματική ηλικία του τέκνου και αναλάμβανε την υποχρέωση κατάθεσης των νόμιμων αποδεικτικών εγγράφων (άρθρο 7, παράγρ. 10 του ΠΔ 201/1998).

Επίσης, ύστερα από ενέργειες της Αρχής, πραγματοποιήθηκε ο αναγκαίος εμβολιασμός της ανήλικης στο Υγειονομικό Κέντρο Αθηνών.

Τέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη ενημέρωσε τη μπτέρα για τις ενέργειες, στις οποίες έπρεπε να προβεί δικαστικώς, προκειμένου να εγγραφεί η ανήλικη στο ληξιαρχείο, ώστε να διασφαλιστεί το δικαίωμα του παιδιού στο όνομα και την ταυτότητά του (άρθρο 7 της ΔΣΔΠ) (υπόθεση 16255/2004).

3.1.2 ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΕ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από πατέρα εξάχρονης μαθήτριας της Ιταλικής Σχολής Αθηνών, η οποία είχε γίνει μεν δεκτή στην Α' τάξη της σχολής, αφού πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις που προβλέπει το ιταλικό δίκαιο, της ηλικίας συμπεριλαμβανομένης, όμως η εγγραφή της δεν είχε εγκριθεί από το ΥΠΕΠΘ, λόγω μη συμπλήρωσης του έκτου έτους ηλικίας κατά την 31η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ελληνικό δίκαιο.

Ερευνώντας την υπόθεση, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι η αιτιολογία της άρνησης του ΥΠΕΠΘ ήταν κατ' αρχήν σύννομη, καθώς τα ξένα σχολεία που λειτουργούν στην Ελλάδα είναι κατά νόμο ιδιωτικά (άρθρο 1, παράγρ. 1 του Ν. 4862/1931) και ως τέτοια διέπονται, σε ό,τι αφορά θέματα εγγραφών, από τις διατάξεις που ισχύουν για τα δημόσια σχολεία της χώρας (άρθρο 16, παράγρ. 1 του Ν. 682/1977).

Ωστόσο, η Αρχή διαπίστωσε επίσης ότι η αιτιολογημένη απορριπτική πράξη της Διεύθυνσης Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων του ΥΠΕΠΘ καθυστέρησε να περιέλθει στον πολίτη, με αποκλειστική υπαιτιότητα της διοίκησης, με αποτέλεσμα η ανήλικη να έχει ήδη διανύσει το μισό σχολικό έτος πλήρως ενταγμένη στο σχολικό περιβάλλον, από το οποίο θα έπρεπε –σύμφωνα με το υπουργείο– ξαφνικά να αποκοπεί.

Έτσι, όμως, υπήρχε κίνδυνος να επηρεαστεί αρνητικά η ανήλικη σε γνωστικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο από το γεγονός αυτό, που θα είχε ως συνέπεια να ανακόψει τη μαθησιακή της πορεία, να αναστείλει τους συναισθηματικούς δεσμούς που είχε αναπτύξει με

τους συμμαθητές και τους παιδαγωγούς της και να ανατρέψει την ομαλή κοινωνικοποιητική διαδικασία στην οποία είχε ενταχθεί.

Για τον λόγο αυτόν, η Αρχή επισήμανε στην αρμόδια διεύθυνση του ΥΠΕΠΘ τη νομική υποχρέωση της διοίκησης να λαμβάνει πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν στα παιδιά, σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 3, παράγρ. 1 της ΔΣΔΠ (Ν. 2101/1992) και ζήτησε την κατ' εξαίρεση έγκριση της υπό κρίση εγγραφής, η οποία τελικά έγινε δεκτή.

Επιπλέον, επειδή κατά την έρευνα της υπόθεσης ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι η εμπλοκή στο θέμα της εγγραφής της ανήλικης εν πολλοίς οφειλόταν στη σύγχυση που προκαλεί η αποσπασματική και μέσω εγκύκλιων οδηγίων ρύθμιση των θεμάτων των ξενόγλωσσων σχολείων στην Ελλάδα, διατύπωσε σύσταση προς το υπουργείο, προκειμένου αυτό να προβεί στην προ πολλού αναμενόμενη κωδικοποίηση των σχετικών διατάξεων σε ενιαίο νομοθετικό κείμενο (υπόθεση 22280/2003).

3.1.3 ΕΠΙΒΟΛΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΣΕ ΑΝΗΛΙΚΟ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από γονείς μαθητή της Β' λυκείου στον οποίο είχε επιβληθεί η ποινή της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος, με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων του σχολείου, εξαιτίας ανάρμοστης συμπεριφοράς (αστείο με σεξουαλικά υπονοούμενα σε βάρος συμμαθητών του). Ο μαθητής μεταγράφηκε σε άλλο λύκειο της περιοχής, προκειμένου να συμμετάσχει στις Πανελλήνιες Εξετάσεις, υπέβαλε όμως αίτηση επανεγγραφής στο παλιό σχολείο του για την επόμενη σχολική χρονιά. Η διεύθυνση του σχολείου απέρριψε το αίτημα και στις διαμαρτυρίες των γονέων του για τη βαρύτητα της ποινής που επιβλήθηκε στον μαθητή ο προϊστάμενος του οικείου γραφείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δήλωσε αναρμόδιος να παρέμβει στην απόφαση του συλλόγου διδασκόντων. Επιπλέον, οι γονείς υποστήριξαν ότι ενημερώθηκαν για το παράπτωμα του γιου τους, όταν είχε ήδη ληφθεί η απόφαση του συλλόγου διδασκόντων για την οριστική απομάκρυνση του παιδιού από το σχολείο.

Έπειτα από επικοινωνία τόσο με το σχολείο όσο και με το γραφείο και τη διεύθυνση σπουδών ΔΕ, ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε εγγράφως προς τη διεύθυνση του σχολείου επισημαίνοντας ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγρ. 1 και 2 του Ν. 2690/1999, οι διοικητικές αρχές οφείλουν, πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος συγκεκριμένου προσώπου, να καλούν εγγράφως σε ακρόαση τον ενδιαφερόμενο –εν προκειμένω τον μαθητή και τους γονείς του– κοινοποιώντας την κλήση για ακρόαση μαζί με τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, τουλάχιστον πέντε ημέρες νωρίτερα· ότι η παράλειψη τήρησης της παραπάνω διαδικασίας στην προκειμένη περίπτωση θέτει υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα της απόφασης του συλλόγου διδασκόντων. Όσον αφορά ειδικότερα στην επιβληθείσα ποινή, η Αρχή επισήμανε ότι, σύμφωνα με το ΠΔ 104/1979 «περί σχολείων μέσης γενικής εκπαίδευσεως» (άρθρα 26 και 27), η ποινή της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος μπορεί να επιβληθεί σε μαθητή, με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων του σχολείου, αν η παρέκκλιση στη διαγωγή του δημιουργεί παιδαγωγικό πρόβλημα, το οποίο υπερβαίνει τις επανορθωτικές δυνατότητες του σχολικού πλαισίου. Ωστόσο, εν προκειμένω, είναι αμφίβολο εάν και κατά πόσον αξιοποιήθηκαν ή εξαντλήθηκαν οι επανορθωτικές δυνατότητες του σχολικού πλαισίου, καθώς κανένα άλλο μέτρο δεν ελήφθη για τον μαθητή ο οποίος δεν είχε ιστορικό ανάρμοστης ή ανεπίτρεπτης συμπεριφοράς. Δεδομένου, τέλος, ότι από την ερμηνεία του ΠΔ 104/1979 δεν προκύπτει ευχέρεια της διεύθυνσης του σχολείου να αρνηθεί την εγγραφή του εν λόγω μαθητή για τη νέα σχολική χρονιά, ο μαθητής διατηρεί το δικαίωμα επανεγγραφής του, άποψη την οποία υιο-

θετεί και η διεύθυνση σπουδών ΔΕ του ΥΠΕΠΘ. Μετά την παρέμβαση αυτή του Συνηγόρου του Πολίτη, η διεύθυνση του σχολείου δέχθηκε την επανεγγραφή του μαθητή για το σχολικό έτος 2004-2005 (υπόθεση 13974/2004).

3.1.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Πατέρας μαθήτριας λυκείου απευθύνθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη αναφέροντας ότι η κόρη του παραλείφθηκε ανατιολόγητα κατά τη διαδικασία επιλογής συμμετεχόντων σε ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Κατά την έρευνα της υπόθεσης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε τα εξής: Μοναδικό κριτήριο επιλογής του ΥΠΕΠΘ για συμμετοχή στο πρόγραμμα ήταν η βαθμολογία των μαθητών, σύμφωνα δε με την κατάσταση που απέστειλε το σχολείο, η κόρη του αναφερομένου ισοβαθμούσε με την πρώτη σε βαθμολογία μαθήτρια. Ωστόσο, η υπεύθυνη για την εφαρμογή των ευρωπαϊκών προγραμμάτων διεύθυνση ΔΕ Νομού Αχαΐας, παρακάμπτοντας τους έξι μαθητές με την υψηλότερη βαθμολογία, υπέδειξε στο ΥΠΕΠΘ την έβδομη κατά σειρά μαθήτρια.

Ο πατέρας είχε υποβάλει αιτήσεις προς τον διευθυντή του σχολείου, τον προϊστάμενο ΔΕ Νομού Αχαΐας, αλλά και την περιφερειακή διεύθυνση Δυτικής Ελλάδας, από όπου έλαβε απλή επιβεβαίωση της παραπάνω επιλογής, χωρίς περαιτέρω αιτιολόγησή της.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, αφού συνέστησε στον γονέα να υποβάλει έγγραφη ένσταση προς την εποπτεύουσα διεύθυνση, δηλαδή την περιφερειακή διεύθυνση Δυτικής Ελλάδας, ήλθε σε επικοινωνία τόσο με την αρμόδια διεύθυνση ΔΕ, η οποία αρνήθηκε οποιαδήποτε ευθύνη και συνεργασία, όσο και με την περιφερειακή διεύθυνση Δυτικής Ελλάδας, από την οποία ζήτησε συνδρομή και εποπτεία στην τήρηση των νόμιμων διαδικασιών και προθεσμιών, σύμφωνα με την ΥΑ Φ35/2002. Ύστερα από αυτά, η περιφερειακή διεύθυνση διέταξε τη διενέργεια ΕΔΕ, το πόρισμα της οποίας πρότεινε την πειθαρχική δίωξη του υπεύθυνου υπαλλήλου της διεύθυνσης ΔΕ Νομού Αχαΐας και την απομάκρυνση από τη θέση του, λόγω αμέλειας, πλημμελούς εκπλήρωσης καθηκόντων και παράβασης της αρχής της ισότητας (άρθρο 107, περιπτώσεις γ' και στ' του Ν. 2683/1999). Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημέρωσε τον γονέα για το πόρισμα της έρευνας καθώς και για τις περαιτέρω νομικές δυνατότητές του.

Όταν το πόρισμα διαβιβάστηκε στο Πρωτοβάθμιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΥΣΔΕ), αρμόδιο για τη λήψη απόφασης περί πειθαρχικής δίωξης, ο γονέας υπέβαλε ένσταση εξαίρεσης του προέδρου, διότι στο πρόσωπό του συνέπιπταν οι ιδιότητες τόσο του προέδρου του ΠΥΣΔΕ όσο και του προϊσταμένου ΔΕ Νομού Αχαΐας που είχε υπογράψει το επίμαχο κείμενο και είχε καλύψει την παράτυπη επιλογή. Επειδή η ένσταση απορρίφθηκε, ο Συνήγορος του Πολίτη επέστησε την προσοχή της περιφερειακής διεύθυνσης στην τήρηση της αρχής της αμεροληψίας και την ανάγκη εξασφάλισης αντικειμενικής κρίσης του ΠΥΣΔΕ, στηριζόμενος στη συνδυασμένη εφαρμογή των άρθρων 128 και 138 του Ν. 2683/1999, του άρθρου 7, παράγρ. 1 του ΚΔΔ, του άρθρου 107, περίπτωση γ' του Υπαλληλικού Κώδικα και του άρθρου 254 του ΠΚ.

Τελικά, το ΠΥΣΔΕ που ανασυγκροτήθηκε με απόφαση του περιφερειακού διευθυντή καταλόγισε αμέλεια στον υπάλληλο, επιβάλλοντας την ποινή της έγγραφης επίπληξης (άρθρο 109 του Ν. 2683/1999). Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημέρωσε τον ενδιαφερόμενο γονέα για τη δυνατότητα επιπλέον προσφυγής για την επιβολή βαρύτερης ποινής, στον ανώτερο πειθαρχικά προϊστάμενο, δηλαδή στον υπουργό (ΠΔ 429/1987 και άρθρο 142, παράγρ. 2 του Ν. 2683/1999). Ο γονέας προτίμησε να μην προβεί σε περαιτέρω ενέργειες (υπόθεση 1269/2004).

3.1.5 ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΔΥΝΑΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

3.1.5.1 Συνεκπαίδευση παιδιού με προβλήματα συμπεριφοράς

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε ομαδική αναφορά από γονείς μαθητών δημοτικού σχολείου, οι οποίοι υποστήριζαν ότι ένας μαθητής παρουσίαζε σοβαρά προβλήματα συμπεριφοράς, με αποτέλεσμα να καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής για τα παιδιά τους η μαθησιακή διαδικασία. Οι γονείς είχαν ήδη απευθυνθεί στη διεύθυνση του σχολείου, η οποία ζήτησε την αρωγή των αρμόδιων σχολικών συμβούλων, χωρίς όμως να επιλυθεί το πρόβλημα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε συνάντηση με τη μητέρα του παιδιού, η οποία αναγνώρισε το πρόβλημά του και ενημέρωσε την Αρχή ότι είχε ήδη οριστεί ραντεβού για αξιολόγηση του παιδιού από το ΚΔΑΥ Αθήνας, αρνούσαν όμως να ζητήσει την εγγραφή του παιδιού σε ειδικό σχολείο, όπως είχε προτείνει ο Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής. Λαμβάνοντας υπόψη το ιστορικό του ανηλίκου, ο Συνήγορος του Πολίτη θεώρησε σκόπιμη την παραμονή του στο ίδιο σχολείο, δεδομένου ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχουν ειδικά σχολεία για παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς.

Προκειμένου όμως να μην παρεμποδίζεται η μαθησιακή διαδικασία και των υπόλοιπων παιδιών, χρειαζόταν συνολική αντιμετώπιση του ζητήματος, καθώς τα προβλήματα συμπεριφοράς που παρουσίαζε ο ανήλικος απαιτούν πρωτίστως ψυχολογική θεραπεία και στήριξη για τον ίδιο και το οικογενειακό του περιβάλλον και δευτερευόντως στήριξη στο σχολικό πλαίσιο.

Σύμφωνα με τη διάγνωση του ΚΔΑΥ, πρόκειται για πολύ έξυπνο παιδί, το οποίο ως προς τη σχολική του επίδοση δεν αντιμετωπίζει προβλήματα, εξαιτίας όμως της συμπεριφοράς του είναι απαραίτητη η παρουσία δασκάλου συνεκπαίδευσης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημέρωσε τη μητέρα για τη διαδικασία που έπρεπε να ακολουθηθεί, ώστε να εγκριθεί η συνεκπαίδευση. Επιπλέον, επικοινωνήσε με την παιδοψυχιάτρο που παρακολουθούσε το παιδί, την κοινωνική υπηρεσία του οικείου δήμου και την παιδοψυχιατρική κλινική του Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία», στο οποίο είχε νοσηλευθεί το παιδί κατά το παρελθόν.

Αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών ήταν να ζητηθεί η διενέργεια κοινωνικής έρευνας στο σπίτι του παιδιού, προκειμένου να διερευνηθούν οι συνθήκες διαβίωσής του και να ενισχυθεί η μητέρα προς την κατεύθυνση της αναζήτησης ψυχολογικής στήριξης για την ίδια και για το παιδί, καθώς η έως τότε ψυχολογική παρακολούθησή του κρίθηκε ανεπαρκής, λόγω των αραιών συναντήσεων που είχε στο Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής.

Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε η συνεκπαίδευση να πραγματοποιηθεί με εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής και όχι αναπληρωτή εκπαιδευτικό χωρίς ειδικές γνώσεις χειρισμού τέτοιων περιπτώσεων, όπως είχε συμβεί στο παρελθόν και αποδείχθηκε αναποτελεσματικό.

Ήδη έχει τοποθετηθεί ειδική παιδαγωγός στο σχολείο, έγινε κοινωνική έρευνα στο σπίτι, η μητέρα έχει ξεκινήσει συνεργασία ψυχολογικής στήριξης σε πρόγραμμα του οικείου δήμου και εκκρεμεί η αποδοχή του παιδιού από το Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία» για ψυχοθεραπεία (υπόθεση 9152/2004).

3.1.5.2 Αξιολόγηση παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά με θέμα την πολύμηνη καθυστέρηση του ΚΔΑΥ Αθήνας να προβεί στην εξέταση 17χρονου μαθητή της Α' λυκείου τεχνικής σχολής, προκειμένου να εκδώσει σχετική ιατροπαιδαγωγική γνωμάτευση. Στον μαθητή είχε χορηγηθεί και κατά το παρελθόν γνωμάτευση από την ιατροπαιδαγωγική υπηρεσία της περιοχής καταγωγής του με διάγνωση δυσλεξίας. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 2817/2000 και το άρθρο

27 του ΠΔ 86/2001 (παράγρ. 1, εδάφιο α', όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 1, παράγρ. 19, εδάφιο α' του ΠΔ 26/2002), ο εν λόγω μαθητής υπήχθη στην κατηγορία των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και εξετάζοταν προφορικά στο σχολείο. Μετά την αποφοίτησή του από το γυμνάσιο, ο μαθητής μετέβη στην Αθήνα προκειμένου να φοιτήσει σε τεχνική σχολή. Καθώς όμως η προηγούμενη γνωμάτευση είχε πλέον λήξει, υποβλήθηκε σε εξετάσεις γραπτές, στις οποίες απέτυχε, με αποτέλεσμα να επαναλάβει την Α' λυκείου. Τον Σεπτέμβριο του 2003 υπέβαλε αίτηση εξέτασης στο ΚΔΑΥ Αθήνας για ανανέωση της γνωμάτευσης, που θα επέτρεπε τη σχολική του αξιολόγηση με βάση την προφορική του απόδοση. Ωστόσο, έως τις αρχές Απριλίου του 2004 και παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις των γονέων του, το ΚΔΑΥ Αθήνας δεν είχε ορίσει ημερομηνία για την αξιολόγηση ούτε τους είχε ενημερώσει σχετικά.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επικοινωνώντας με το εν λόγω κέντρο, επισημαίνοντας ότι η μη έγκαιρη εξέταση του μαθητή με αντικείμενο τη διάγνωση δυσλεξίας προσβάλλει θεμελιώδες δικαίωμα του ενδιαφερομένου. Διότι χωρίς τη γνωμάτευση, ο δυσλεκτικός μαθητής αδυνατεί εκ των πραγμάτων να επωφεληθεί των ευεργετικών για την περίπτωσή του νομοθετικών διατάξεων, με σοβαρότατες εκπαιδευτικές, ψυχολογικές και οικονομικές επιπτώσεις για τον ίδιο και την οικογένειά του. Επισημάνθηκε επιπλέον ότι η εν λόγω γενικευμένη πρακτική του ΚΔΑΥ, να μην ορίζεται δηλαδή συγκεκριμένη ημερομηνία αξιολόγησης, αλλά αυτή να ανακοινώνεται μόλις λίγες ημέρες πριν από την πραγματοποίησή της, έχει ως συνέπεια την επιμήκυνση μιας επώδυνης περιόδου αναμονής και αβεβαιότητας για τους ενδιαφερόμενους μαθητές και τις οικογένειές τους. Επισημάνθηκε ειδικότερα ότι η πρακτική αυτή αντιβαίνει στις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999, άρθρο 4, παράγρ. 1 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 11, παράγρ. 1 του Ν. 3230/2004, και Ν. 2690/1999, άρθρο 4, παράγρ. 2), με βάση τις οποίες η διοίκηση οφείλει να διεκπεραιώνει τις υποθέσεις των ενδιαφερόμενων πολιτών μέσα σε προθεσμία 50 ημερών ή, σε περίπτωση αδυναμίας διεκπεραίωσης, να γνωστοποιεί εγγράφως στους ενδιαφερομένους τους λόγους της καθυστέρησης.

Το ΚΔΑΥ Αθήνας απέδωσε την καθυστέρηση αξιολόγησης του μαθητή στα σοβαρότατα προβλήματα στελέχωσης και λειτουργίας του, εξαιτίας των οποίων ο χρόνος αναμονής σε αρκετές περιπτώσεις υπερβαίνει τα δύο έτη, καθώς τα αιτήματα υπερακοντίζουν τις δυνατότητες της υπηρεσίας.

Υστερα από τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη, το ΚΔΑΥ προέβη στην αξιολόγηση και την ανανέωση της ιατροπαιδαγωγικής γνωμάτευσης του εν λόγω μαθητή. Ωστόσο, όπως άλλωστε επισήμανε και ο το ΚΔΑΥ Αθήνας, τα σοβαρά ζητήματα στελέχωσης και υποδομής των κέντρων αυτών χρονίζουν, με αποτέλεσμα πολλά παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να μην επωφελούνται των δικαιωμάτων και των παροχών που προβλέπονται από την οικεία νομοθεσία (υπόθεση 6088/2004).

3.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

3.2.1 ΕΚΛΟΣΗ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ

Διευθυντής δημοτικού σχολείου υπέβαλε στον Συνήγορο του Πολίτη αναφορά, στην οποία επισημαίνει την περίπτωση μαθήτριας του σχολείου του με σοβαρό πρόβλημα όρασης, το οποίο έχει έντονα αρνητικές επιπτώσεις στη μαθησιακή της ικανότητα. Σύμφωνα με την αναφορά, ο ίδιος είχε καταβάλει επανειλημμένες προσπάθειες, προκειμένου η οικογένειά της να επιληφθεί του προβλήματος, χωρίς όμως ιδιαίτερη ανταπόκριση.

Ο Συνήγορος του Πολίτη σύστησε στον ενδιαφερόμενο να απευθυνθεί στην αρμόδια Υπηρεσία Κοινωνικής Πρόνοιας της ΝΑ Αχαΐας, η οποία όμως τελικά κινητοποιήθηκε μόνο μετά την απευθείας παρέμβαση της Αρχής. Αποτέλεσμα ήταν να θεωρηθεί το βιβλιάριο υγεί-

ας του παιδιού, παρ' ότι δεν είχαν καταβληθεί οι απαιτούμενες εισφορές, και να πραγματοποιηθεί επίσκεψη του παιδιού στον οφθαλμίατρο του τοπικού νοσοκομείου.

Η ανήλικη ξεκίνησε θεραπευτική διαδικασία, της χορηγήθηκαν γυαλιά και προγραμματίστηκε χειρουργική επέμβαση στο άμεσο μέλλον. Τέλος, έπειτα από υπόδειξη του Συνηγόρου του Πολίτη, η κοινωνική υπηρεσία παρακολουθεί την περίπτωση, ώστε να διασφαλίσει ότι οι γονείς θα είναι συνεπείς στις τακτικές επισκέψεις στον γιατρό και θα αναλάβουν υπεύθυνα τη φροντίδα για τη γενικότερη βελτίωση της υγείας της ανήλικης (υπόθεση 8881/2004).

3.3 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

3.3.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ

Μπτέρα οκτάχρονου κοριτσιού με ειδικές ανάγκες υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη, στην οποία επισημαίνει ότι δεν ικανοποιείται το αίτημά της να φοιτήσει η ανήλικη σε κανονικό σχολείο με παράλληλη στήριξη. Η ανήλικη πάσχει από σπαστική τετραπληγία, έχει όμως φυσιολογικό για την ηλικία της νοητικό επίπεδο. Το ΚΔΑΥ Λάρισας, όπου η μαθήτρια αξιολογήθηκε προτού εγγραφεί στην Α' δημοτικού, είχε προτείνει τη φοίτησή της σε κανονικό σχολείο με παράλληλη στήριξη από εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής για την εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με βάση των προβλέψεις του Ν. 2817/2000 (άρθρο 1, παράγρ. 11). Αντίστοιχη πρόταση για ένταξη του παιδιού σε κανονικό σχολείο είχε γίνει και από το Ιπποκράτειο Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, το οποίο είχε χορηγήσει και σχετική γνωμάτευση. Μολονότι οι γονείς του παιδιού απευθύνθηκαν στο αρμόδιο Γραφείο της Διεύθυνσης ΠΕ Μαγνησίας, καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους 2003-2004 δεν ορίστηκε εκπαιδευτικός για την παράλληλη στήριξη της μαθήτριας ούτε υπήρξε επίσημη ενημέρωση των γονέων από τη διεύθυνση ΠΕ. Ως εκ τούτου, η μπτέρα έπρεπε να συνοδεύει καθημερινά την ανήλικη στο σχολείο και να παραμένει μαζί της καθ' όλη τη διάρκεια των μαθημάτων, γεγονός που δυσχέραινε την ένταξη του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον και επιβάρυνε την οικογένεια.

Σε σχετικό ερώτημα του Συνηγόρου του Πολίτη, η Διεύθυνση ΠΕ Μαγνησίας πρόβαλε τον ισχυρισμό ότι για το σχολικό έτος 2003-2004 δεν είχαν εγκριθεί από το ΥΠΕΠΘ οι θέσεις εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής που είχαν ζητηθεί για την κάλυψη των αναγκών της περιοχής, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατόν να διατεθεί εκπαιδευτικός για τη συγκεκριμένη μαθήτρια. Ωστόσο, μολονότι ο ισχυρισμός αυτός ήταν αληθής, έπειτα από επικοινωνία με τη Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του ΥΠΕΠΘ διαπιστώθηκε ότι δεν είχε διαβιβαστεί ονομαστικό αίτημα για την παράλληλη στήριξη της εν λόγω μαθήτριας για το σχολικό έτος 2003-2004 ούτε για το επόμενο. Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε αλληπάλληλες επαφές με την αρμόδια διεύθυνση ΠΕ και τη Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του ΥΠΕΠΘ, κατά τις οποίες επισήμανε την παραβίαση του δικαιώματος του παιδιού σε παράλληλη στήριξη με βάση τον Ν. 2817/2000, κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σχολικής χρονιάς, καθώς και το επειγόν της διευθέτησης του θέματος εν όψει της έναρξης νέου σχολικού έτους. Τελικά, το ΥΠΕΠΘ ενέκρινε κονδύλια για τον διορισμό ενός σημαντικά μεγαλύτερου, από αυτόν του προηγούμενου έτους, αριθμού εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής στη συγκεκριμένη περιοχή και στη συνέχεια η Διεύθυνση ΠΕ Μαγνησίας έδωσε προτεραιότητα στην ικανοποίηση του αιτήματος για παράλληλη στήριξη της μαθήτριας (υπόθεση 11022/2004).

3.3.2 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Μπτέρα δεκαεξάχρονου παιδιού που πάσχει από σύνδρομο χρωμοσωμικής ανωμαλίας υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη σχετικά με τη διαδικασία χορήγησης του εφ' όρου ζωής επιδόματος αναπηρίας από το ΙΚΑ.

Μολονότι η Πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή του ΙΚΑ είχε γνωματεύσει σχετικά με το ποσοστό αναπηρίας και τον μη αναστρέψιμο χαρακτήρα της πάθησης του παιδιού, το ΙΚΑ ζήτησε επανεξέταση του παιδιού από δευτεροβάθμια επιτροπή, με αποτέλεσμα να απαιτείται η μετακίνησή του από το νησί διαμονής του στην έδρα της επιτροπής στη Ρόδο.

Η μητέρα του παιδιού απευθύνθηκε στο ΙΚΑ Ρόδου ενημερώνοντάς το ότι εξαιτίας της πάθησής του το παιδί παρουσίαζε επιληπτικές κρίσεις, γεγονός που καθιστούσε επισφαλής για την υγεία του τη μετακίνηση αυτή, αλλά δεν εισακούστηκε.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε το πρόβλημα στη Διεύθυνση Αναπηρίας του ΙΚΑ στην Αθήνα, από όπου τελικά δόθηκε εντολή για τη μετάβαση γιατρού της Δευτεροβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής στον τόπο διαμονής της οικογένειας για την κατ' οίκον εξέταση του παιδιού. Επιπλέον, συγκροτήθηκε επιστημονική επιτροπή στη Διοίκηση του ΙΚΑ, με σκοπό την ένταξη του συνδρόμου, από το οποίο πάσχει το παιδί, στον πίνακα παθήσεων του Κανονισμού Εκτίμησης Ποσοστού Αναπηρίας, ώστε στο μέλλον να αποφευχθούν παρόμοια περιστατικά (υπόθεση 22096/2003).

3.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

3.4.1 ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ

Μη κυβερνητική οργάνωση κατέθεσε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη σχετικά με το καθεστώς παραμονής στη χώρα αλλοδαπών ανηλίκων, φιλοξενούμενων σε ιδρύματα παιδικής μέριμνας, οι οποίοι έχουν εισαχθεί σε αυτά ως ασυνόδετοι ανήλικοι ύστερα από εισαγγελική εντολή.

Αλλοδαποί ανήλικοι που είχαν εντοπιστεί ασυνόδετοι στη χώρα και είχαν εισαχθεί στα ιδρύματα αυτά για λόγους προστασίας τους, πριν από τη θέσπιση ειδικής νομοθεσίας για θύματα εμπορίας, διακίνησης και εκμετάλλευσης ανθρώπων (Ν. 3064/2002), αντιμετωπίζουν σήμερα εκκρεμότητα ως προς το καθεστώς παραμονής τους.

Κάποιοι από αυτούς έχουν πλέον ενηλικιωθεί και παραμένουν στη χώρα χωρίς να διαθέτουν άδεια παραμονής.

Οι εν λόγω αλλοδαποί ορθώς έτυχαν της παρατεινόμενης προστασίας από την ελληνική πολιτεία, καθώς ο επαναπατρισμός και η επανένταξή τους στη χώρα καταγωγής δεν ήταν εφικτός ή θα αποτελούσε μέτρο ακατάλληλο για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και την αποφυγή της εκ νέου έκθεσής τους σε συνθήκες παραμέλησης και εκμετάλλευσης.

Ωστόσο, η εκκρεμής νομική τους κατάσταση δεν διασφαλίζει την προστασία τους και η απουσία νομοθετικού πλαισίου για τη φιλοξενία τους έχει προκαλέσει το εξής παράδοξο: αφενός η παρατεινόμενη παρουσία τους στη χώρα ανταποκρίνεται στην ορθή εφαρμογή των διεθνών κανόνων και αρχών για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και των ασυνόδετων ανηλίκων και θυμάτων εμπορίας, διακίνησης και εκμετάλλευσης, αφετέρου όμως η παρουσία αυτή δεν βρίσκει έρεισμα στις κείμενες διατάξεις περί αλλοδαπών και μετανάστευσης.

Για την επίλυση του προβλήματος, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε στο Υπουργείο Εσωτερικών την άμεση χορήγηση άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στους ήδη ενήλικες ασυνόδετους αλλοδαπούς που είχαν εισαχθεί στα ιδρύματα παιδικής προστασίας, καθώς και τη δυνατότητα μεταβολής της σε άδεια παραμονής για λόγους σπουδών και εργασίας.

Εν όψει και της θεσμοθέτησης της δυνατότητας χορήγησης άδειας παραμονής στα χαρακτηρισμένα ως θύματα των αδικημάτων του Ν. 3064/2002 παιδιά, οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επίλυση της εκκρεμότητας και συνεργάζονται προς τούτο με την Αρχή (υποθέσεις 6772/2004, 12762/2004 και 10754/2004).

3.4.2 ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ

3.4.2.1 Έκδοση άδειας εισόδου και παραμονής

Αλλοδαπή μητέρα ανηλίκου, παντρεμένη με Έλληνα, κατέθεσε στην Αρχή αναφορά, στην οποία επισημαίνει την άρνηση των αρμόδιων υπηρεσιών να χορηγήσουν άδεια εισόδου και παραμονής στον ουκρανικής ιθαγένειας έφηβο γιο της, τον οποίο είχε αποκτήσει σε προηγούμενο γάμο.

Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε εγγράφως στη μητέρα, εξηγώντας την οικεία νομοθεσία, αλλά και επισημαίνοντας της ότι είχε παραλείψει να επωφεληθεί των ευεργετημάτων, που κατά καιρούς η πολιτεία προσέφερε για τη νομιμοποίηση των μελών αλλοδαπών οικογενειών, που ζουν νόμιμα στη χώρα.

Στη συνέχεια, και αφού διαπίστωσε ότι η ενδιαφερόμενη είχε λάβει ελλιπή ενημέρωση από τον δήμο στον οποίο είχε προηγουμένως απευθυνθεί, ο Συνήγορος του Πολίτη υπέδειξε γραπτώς τη διαδικασία που θα έπρεπε να ακολουθηθεί, ώστε να χορηγηθεί στον ανήλικο άδεια παραμονής.

Αναφορές, όπως η εν λόγω, αναδεικνύουν την ελλιπή και αποσπασματική χορήγηση πληροφοριών εκ μέρους των αρμόδιων υπηρεσιών προς τους αλλοδαπούς σχετικά με το σύστημα χορήγησης αδειών εισόδου σε μετανάστες (υπόθεση 14312/2004).

3.4.2.2 Ανανέωση άδειας παραμονής

Πατέρας ανήλικης αλλοδαπής απευθύνθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη, διότι ο αρμόδιος Δήμος Γλυφάδας δεν είχε ανανεώσει την άδεια παραμονής της κόρης του, παρά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος. Σημειώνεται εδώ ότι σε όλα τα άλλα μέλη της ίδιας οικογένειας είχε χορηγηθεί η ανανέωση. Λόγω αυτής της ολιγωρίας, η ανήλικη δεν μπορούσε να ταξιδέψει στο εξωτερικό ούτε για οικογενειακούς λόγους ούτε για σπουδές.

Μετά τη διερεύνηση των δεδομένων της υπόθεσης, η διαμεσολάβηση της Αρχής προς τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου Γλυφάδας και της Περιφέρειας Αττικής είχε ως αποτέλεσμα τον επανέλεγχο του φακέλου της ανήλικης και την αποστολή τελικά της άδειας από το γραφείο της Περιφέρειας στον δήμο (υπόθεση 11306/2004).

3.5 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ

Η Αρχή δέχθηκε αναφορά από πολίτη που είχε άμεση αντίληψη της παραμέλησης τριών ανήλικων παιδιών από ζεύγος γονέων στην περιοχή Νέας Ιωνίας Αθηνών.

Αφού ο Συνήγορος του Πολίτη επικοινωνήσε άτυπα με το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Δήμου Νέας Ιωνίας, προκειμένου να μάθει αν η εν λόγω υπόθεση ήταν σε γνώση της υπηρεσίας, πληροφορήθηκε ότι ήδη είχε περιέλθει στο εν λόγω τμήμα ικανός αριθμός ανώνυμων καταγγελιών από άτομα που κατά περίπτωση δήλωναν γείτονες, μέλη του συγγενικού περιβάλλοντος και εκπαιδευτικοί. Οι καταγγέλλοντες επισήμαιναν ένα σύνολο προβλημάτων της εν λόγω οικογένειας με έμφαση στην παραμελητική συμπεριφορά των γονέων προς τα τρία παιδιά και τις υπόνοιες για πιθανή σωματική κακοποίησή τους.

Ο Συνήγορος του Πολίτη συνεργάστηκε με την Εισαγγελία Ανηλίκων, η οποία είχε ενημερωθεί πριν από έναν χρόνο για την υπόθεση από το εν λόγω Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, χωρίς ωστόσο να έχει ενεργήσει. Η Εισαγγελία ζήτησε τη συνδρομή της Αρχής για τον συντονισμό των προσπαθειών εξεύρεσης οικογενειοκεντρικού πλαισίου φιλοξενίας, σε συνεργασία και με την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία.

Ο Συνήγορος του Πολίτη προσπάθησε με την παρέμβασή του στην εν λόγω υπόθεση και εν πολλοίς κατάφερε να ανταποκριθεί συγχρόνως στις εξής ανάγκες:

- στην εκ νέου ανάληψη δράσεων για την εν λόγω οικογένεια, μετά την πλέον του έτους αδράνεια των αρμόδιων υπηρεσιών,
- στην εντονότερη κινητοποίηση για την εξεύρεση κατάλληλου πλαισίου φιλοξενίας,
- στη βελτίωση της διασυνδεδετικής συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων ατόμων, φορέων και υπηρεσιών προς όφελος των ανηλίκων.

Η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο, όταν εξαντλήθηκε το πεδίο παρέμβασης της Αρχής, αφήνοντας στην αρμοδιότητα της Εισαγγελίας Ανηλίκων το τελικό στάδιο της απομάκρυνσης των τριών ανηλίκων από την οικογένεια, με απώτερο στόχο την τοποθέτησή τους σε οικογενειοκεντρικό πλαίσιο φιλοξενίας (υπόθεση 20505/2003).

3.6 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

3.6.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ

Διαζευγμένος πατέρας επτάχρονου αγοριού υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη, ζητώντας τη διαμεσολάβησή του, προκειμένου να μπορεί να επικοινωνεί με το ανήλικό τέκνο του, ισχυριζόμενος ότι η εν λόγω επικοινωνία παρακωλύεται από την πρώην σύζυγό του, μητέρα του παιδιού.

Ειδικότερα, παρά την ύπαρξη δικαστικής απόφασης, που ρύθμιζε το δικαίωμα επικοινωνίας με πρόβλεψη μεταξύ άλλων του χρονικού διαστήματος κατά το οποίο το παιδί θα περνούσε τις θερινές διακοπές μαζί με τον πατέρα, η μητέρα, η οποία ασκούσε την επιμέλεια και διέμενε με το παιδί, αρνήθηκε να παραδώσει τον γιο στον πατέρα, όταν αυτό της ζητήθηκε.

Το δικαίωμα του παιδιού σε επικοινωνία και με τους δύο γονείς του και, ειδικότερα, με τον γονέα που δεν διαμένει μαζί του αναγνωρίζεται από τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Ν. 2101/1992, άρθρα 7, 8, 9 και 18). Ο Συνήγορος του Πολίτη επικοινωνήσε με τη μητέρα, από την οποία πληροφορήθηκε τη φοβία του παιδιού να ταξιδέψει σε νησί, αλλά και την απροθυμία του να ακολουθήσει τον πατέρα του σε τόπο προορισμού άλλον από το παραθεριστικό θέρετρο που είχε συνηθίσει να επισκέπτεται και όπου είχε ήδη αναπτύξει φιλικούς δεσμούς με συνομηλίκους του.

Αφού ο Συνήγορος του Πολίτη υπενθύμισε στη μητέρα την υποχρέωσή της να μην παρεμποδίζει το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας, που απορρέει από το άρθρο 1520 του ΑΚ, επισήμανε ότι δεν εξυπηρετεί το συμφέρον του ανήλικου τέκνου η ένταση στις σχέσεις μεταξύ των γονέων του. Τούτο αναπόφευκτα θα συνέβαινε, εάν ο πατέρας αναγκαζόταν να προκαλέσει την αναγκαστική εκτέλεση της εν λόγω δικαστικής απόφασης (άρθρο 951 ΚΠολΔ) ή προσέφευγε στην ποινική δικαιοσύνη για μη συμμόρφωση της πρώην συζύγου στη δικαστική απόφαση, κατά το άρθρο 232Α του ΠΚ.

Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε να επιλεγεί ως τόπος θερινών διακοπών το θέρετρο προτίμησης του ανήλικου, πρόταση που έγινε αποδεκτή από τον πατέρα και είχε ως αποτέλεσμα την άρση των αντιρρήσεων της μητέρας. Με τον τρόπο αυτόν λήφθηκε σοβαρά υπόψη η άποψη του παιδιού, κατ' επιταγήν του άρθρου 12 της ΔΣΔΠ, και επιτεύχθηκε η εφαρμογή της δικαστικής απόφασης, καθώς και η διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (υπόθεση 13053/2004).

3.7 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

3.7.1 ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΤΡΟΦΕΙΩΝ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

Διαζευγμένη μητέρα, στην οποία έχει ανατεθεί η επιμέλεια της τριχρονής κόρης της, κατέθεσε αναφορά προς τον Συνήγορο του Πολίτη, διαμαρτυρούμενη επειδή ο πατέρας της ανήλικης δεν απέδιδε το επίδομα τροφείων, που λάμβανε από την υπηρεσία στην οποία εργάζεται

(ΕΥΔΑΠ), αν και τον βάραινε η σχετική υποχρέωση διατροφής. Λόγω της συμπεριφοράς του πατέρα, ο οικείος παιδικός σταθμός απαιτούσε την καταβολή των τροφείων από τη μητέρα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επικοινωνήσε με την αρμόδια υπηρεσία της ΕΥΔΑΠ, η οποία ήταν μεν ενήμερη για το πρόβλημα, αλλά δεν είχε παρέμβει, ισχυριζόμενη ότι δεσμεύεται από την υποχρέωση καταβολής των τροφείων απευθείας στους εργαζομένους, με βάση εσωτερικές εγκυκλίους.

Η υπηρεσία αντιμετώπιζε κυρίως τα εξής προβλήματα: την έλλειψη πρόβλεψης για απευθείας απόδοση της δαπάνης φύλαξης προς τον παιδικό σταθμό και τη συναφή αδυναμία παρακράτησης μέρους του μισθού, στον οποίον εντάσσεται η δαπάνη φύλαξης.

Ύστερα από επανειλημμένες επικοινωνίες με τον Πρόεδρο, τον Γενικό Διευθυντή Διοικητικού, τη Νομική Υπηρεσία, την Υπηρεσία Προσωπικού και την Υπηρεσία Επιδομάτων της ΕΥΔΑΠ, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε εν πρώτοις ότι τελικός δικαιούχος του συγκεκριμένου επιδόματος της υπηρεσίας προς τον πατέρα είναι το παιδί, καθώς αυτό, ως προστατευόμενο μέλος της οικογένειας του ασφαλισμένου, είναι το αντικείμενο προστασίας της προνοιακής πολιτικής (άρθρα 26 και 27 της ΔΣΔΠ). Η Αρχή υπογράμμισε ακόμη το γεγονός ότι η εφαρμογή της πρόβλεψης της εγκυκλίου για την απευθείας απόδοση των τροφείων στον εργαζόμενο, εφαρμοζόμενη σε περιπτώσεις όπως η προκειμένη, θέτει σε άμεσο κίνδυνο το δικαίωμα του παιδιού σε βρεφονηπιακή φροντίδα και ουσιαστικά ακυρώνει τον σκοπό θέσπισης του επιδόματος των τροφείων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε την ανασύνταξη της εγκυκλίου και την εξάντληση κάθε αναγκαίου διοικητικού μέτρου, ώστε να εξασφαλιστεί η απευθείας καταβολή του ποσού στον παιδικό σταθμό, έπειτα από παρακράτηση του ποσού ως αχρεωστήτως καταβληθέντος από τον μισθό του εργαζομένου. Επίσης, η Αρχή επικοινωνήσε με τον παιδικό σταθμό, ώστε να μην προκύψει θέμα διαγραφής του παιδιού ή άρνησης εγγραφής του στο μέλλον.

Αφού κάλεσε σε απολογία τον εργαζόμενο, η ΕΥΔΑΠ ενήργησε κατά τρόπο άμεσο και αποτελεσματικό, εφαρμόζοντας το μέτρο που είχε προτείνει ο Συνήγορος του Πολίτη, δηλαδή τη σταδιακή παρακράτηση του ποσού από τον μηνιαίο μισθό του εργαζομένου και την απόδοση του ποσού απευθείας στον παιδικό σταθμό μέσω τραπεζικής επιταγής.

Η ΕΥΔΑΠ βρίσκεται πλέον σε απευθείας επαφή με τον παιδικό σταθμό, ώστε να αποφευχθούν παρόμοιες εμπλοκές στο μέλλον (υπόθεση 4257/2004).

3.8 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

3.8.1 ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΙΑ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από ζευγάρι που είχε καταθέσει αίτηση υιοθεσίας ανήλικου αλλοδαπού που βρίσκεται στη χώρα. Οι υποψήφιοι γονείς στρέφονταν κατά του Τμήματος Αδειών Παραμονής της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του ΥΠΕΣΔΔΑ, επισημαίνοντας ότι καθυστερεί η απάντηση σε αίτημα για χορήγηση άδειας παραμονής του ανήλικου για ανθρωπιστικούς λόγους.

Ειδικότερα, ο ανήλικος είχε εισέλθει στη χώρα με τους υποψήφιους θετούς γονείς, με θεώρηση τρίμηνης διάρκειας. Όμως, πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας της υιοθεσίας, η τρίμηνη άδεια έληξε, με αποτέλεσμα ο ανήλικος να βρίσκεται πλέον παράνομα στη χώρα. Δεδομένης της ηλικίας του (18 μηνών), το παιδί δεν μπορούσε να μετακινηθεί μόνο του εκτός των συνόρων ούτε όμως και οι υποψήφιοι θετοί γονείς μπορούσαν να ταξιδέψουν μαζί του, λόγω της έλλειψης των απαραίτητων νομιμοποιητικών εγγράφων.

Το ζευγάρι απευθύνθηκε στο αρμόδιο Τμήμα του ΥΠΕΣΔΔΑ, ζητώντας να λάβει ο ανήλικος άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (με βάση τον Ν. 2910/2001, άρθρο 37,

παράγρ. 4, εδάφιο α'). Ωστόσο, ύστερα από ένα τρίμηνο από την κατάθεση της αίτησης, δεν είχε υπάρξει απάντηση.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ήλθε πρώτα σε επαφή με τον Ελληνικό Κλάδο της Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας, μη κυβερνητικής οργάνωσης, που αποτελεί τον πιστοποιημένο φορέα για τη διεξαγωγή έρευνας διακρατικών υιοθεσιών. Η Αρχή ζήτησε αφενός στοιχεία αξιολογικά για την προσαρμογή του βρέφους στο νέο του περιβάλλον, αφετέρου πληροφορίες για τα εναπομένοντα στάδια και τον αναμενόμενο χρόνο ολοκλήρωσης της υιοθεσίας.

Με βάση τις απαντήσεις που έλαβε, ο Συνήγορος του Πολίτη απηύθυνε έγγραφο στο αρμόδιο τμήμα του ΥΠΕΣΔΔΑ, ενημερώνοντας για την επιτυχή τοποθέτηση του αλλοδαπού ανηλίκου στην ελληνική οικογένεια, καθώς και για τον χρόνο (διετία) που κατά προσέγγιση θα απαιτούνταν για την ολοκλήρωση της διαδικασίας της υιοθεσίας. Επίσης, τέθηκαν υπόψη του ΥΠΕΣΔΔΑ διατάξεις της εθνικής και διεθνούς νομοθεσίας, ιδίως τα άρθρα 21 της ΔΣΔΠ (Ν. 2101/1992) και 18 της Σύμβασης της Χάγης του 1993 «για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία στη διεθνή υιοθεσία», που συνηγορούν υπέρ της υποχρέωσης των κρατών να λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο για τη χορήγηση άδειας τόσο αναχώρησης όσο και εισόδου του ανηλίκου. Για τους λόγους αυτούς, ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε την κατά το δυνατόν συντομότερη έκδοση άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, με ισχύ τουλάχιστον δύο ετών.

Μετά τις ενέργειες της Αρχής, το ΥΠΕΣΔΔΑ ενέκρινε την κατ' εξαίρεση έκδοση άδειας παραμονής του βρέφους, με διάρκεια ενός μόνον έτους, ενημερώνοντας όμως το ζευγάρι να υποβάλει άμεσα αίτηση ανανέωσής της, προκειμένου να παραταθεί για ένα ακόμη έτος η νόμιμη παραμονή του παιδιού στην Ελλάδα, έως την ολοκλήρωση των διαδικασιών της υιοθεσίας (υπόθεση 169/2004).

3.9 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΒΙΑ

3.9.1 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ ΑΠΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Δεκαεπτάχρονη μαθήτρια επισκέφθηκε με τους γονείς της τον Συνήγορο του Πολίτη και υπέβαλε αναφορά εναντίον καθηγητή του σχολείου στο οποίο φοιτά για επίδειξη απρεπούς συμπεριφοράς σε βάρος της.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημέρωσε τη μαθήτρια για τις δυνατότητες νομικής προστασίας της και την ενθάρρυνε, ώστε να επιδιώξει την παρέμβαση της διεύθυνσης του σχολείου καθώς και της ΕΛΑΣ. Επίσης, στο πλαίσιο του διαμεσολαβητικού της ρόλου, η Αρχή ήλθε σε επαφή με το αρμόδιο Γραφείο ΔΕ και με την Αστυνομία. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε τη διασφάλιση του απορρήτου όλων των πληροφοριών των σχετικών με τη θιγόμενη ανήλικη έναντι τρίτων καθώς και τη μη δημοσιοποίηση στοιχείων που θα μπορούσαν να καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό της.

Ύστερα από διενέργεια ΕΔΕ εκδόθηκε πόρισμα, το οποίο κατέληγε ότι στην υπό κρίση περίπτωση συνέτρεχαν τα στοιχεία της προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας (άρθρο 337 του ΠΚ) και της ανάρμοστης και αναξιοπρεπούς διαγωγής δημοσίου υπαλλήλου εντός και εκτός υπηρεσίας (106 του Ν. 2683/1999). Σύμφωνα με τις παραπάνω διαπιστώσεις, ο καθηγητής είχε τελέσει το πειθαρχικό παράπτωμα της παράβασης καθήκοντος (άρθρο 107, παράγρ. 1β του Ν. 2683/1999) και του επιβλήθηκε πειθαρχική ποινή προσωρινής παύσης πέντε μηνών με πλήρη στέρση αποδοχών και ταυτόχρονη απόσπασή του σε άλλο σχολείο. Σημειώνεται δε ότι ο εισαγγελέας είχε ασκήσει νωρίτερα σε βάρος του ποινική δίωξη.

Επειδή η επιβληθείσα πειθαρχική ποινή δεν ανταποκρινόταν στη βαρύτητα του παραπτώματος, κατά το παρελθόν δε παρόμοια συμπεριφορά του ίδιου καθηγητή είχε επισύρει ως ποι-

νή την απλή απόσπασή του σε άλλο σχολείο, η Αρχή διερεύνησε τη δυνατότητα να ασκηθεί ένοσταση εκ μέρους του ΥΠΕΠΘ κατά της πειθαρχικής ποινής που του είχε επιβληθεί αρχικά.

Για τον λόγο αυτόν ενημέρωσε τον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου ΔΕ, ύστερα από ενέργειες του οποίου η Υπουργός Παιδείας άσκησε ένοσταση ενώπιον του Δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου του ΥΠΕΣΔΔΑ, υποστηρίζοντας ότι για τις πράξεις του καθηγητή έπρεπε να επιβληθεί αυστηρότερη ποινή, συγκεκριμένα η προβλεπόμενη από τον Ν. 2683/1999 ποινή της οριστικής παύσης.

Ένοσταση ενώπιον του προαναφερθέντος συμβουλίου του ΥΠΕΣΔΔΑ υπέβαλε και ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, κρίνοντας, μεταξύ άλλων, ότι οι ενέργειες του εν λόγω εκπαιδευτικού είναι αντίθετες στη δεοντολογία των δημοσίων υπαλλήλων και πλήττουν σοβαρά το κύρος του ιδιαίτερα ευαίσθητου τομέα της εκπαίδευσης, αλλά και της δημόσιας διοίκησης γενικότερα.

3.10 ΜΜΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

3.10.1 ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από μη κυβερνητική οργάνωση, η οποία είχε άμεση αντίληψη προσβολής δικαιώματος παιδιού από δημοσίευμα του Μακεδονικού Πρακτορείου Ειδήσεων. Το δημοσίευμα περιλάμβανε τα πλήρη στοιχεία ταυτότητας του θύτη και του ανήλικου θύματος ενδοοικογενειακής σεξουαλικής κακοποίησης.

Αφού επιβεβαίωσε την ύπαρξη του δημοσιεύματος, ο Συνήγορος του Πολίτη επικοινωνήσε με τον αρμόδιο φορέα άσκησης δημοσιογραφικού ελέγχου, δηλαδή την Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ), στο Πειθαρχικό Συμβούλιο της οποίας έθεσε προς εξέταση το επίμαχο δημοσίευμα. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε την αντίθεση του κειμένου με τον Κώδικα Δεοντολογίας του Δημοσιογραφικού Επαγγέλματος (άρθρο 2, περιπτώσεις γ', δ' και στ') αλλά και με άλλες διατάξεις της εθνικής και διεθνούς νομοθεσίας. Τέλος, τόνισε τις δυσμενείς για τον ανήλικο συνέπειες που η δημοσιοποίηση των στοιχείων μπορεί να συνεπάγεται, λόγω της προσβολής των δικαιωμάτων του (προστασία ιδιωτικής σφαίρας, δικαίωμα στην προσωπικότητα, στην τιμή και την υπόληψη, άρθρα 2, 5 του Συντάγματος και 16 της ΔΣΔΠ).

Το Εποπτικό Όργανο Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ εξέδωσε ανακοίνωση, σχολιάζοντας το επίμαχο ζήτημα και τονίζοντας την υποχρέωση των δημοσιογράφων να τηρούν τις διατάξεις περί σεβασμού της προσωπικότητας του ανήλικου.

Στη συνέχεια, το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ εξέδωσε απόφαση για άσκηση αυτεπάγγελτης πειθαρχικής δίωξης λόγω παραβίασης του Καταστατικού και του Κώδικα Δεοντολογίας της Ένωσης κατά των συντακτών του ειδησεογραφικού πρακτορείου, των διευθυντών έκδοσης και σύνταξης, καθώς και κατά των αρχισυντακτών των εντύπων που είχαν αναδημοσιεύσει την είδηση (υπόθεση 7291/2004). Μετά τις παραπάνω θετικές ενέργειες της ΕΣΗΕΑ, στην κατεύθυνση προάσπισης των δικαιωμάτων του παιδιού, ο Συνήγορος του Πολίτη περάτωσε την παρέμβασή του.

3.10.2 ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΣΕ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

Το επιστημονικό προσωπικό ιδρύματος παιδικής προστασίας υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη, στην οποία επισήμαινε την προσβολή δικαιωμάτων ανήλικου φιλοξενούμενου στο ίδρυμα από τηλεοπτική εκπομπή.

Κατά τη διάρκεια ακόμη των επίμαχων προβολών, ο Συνήγορος του Πολίτη πρόεβη σε συστάσεις προς τους συντελεστές της εκπομπής, παράλληλα δε παρέπεμψε την υπόθεση προς

έλεγχο στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, το οποίο είναι και το μόνο αρμόδιο όργανο για την επιβολή κυρώσεων σε ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς.

Έπειτα από εξέταση της καταγγελίας, επίσκεψη στο ίδρυμα και στις κοινωνικές υπηρεσίες της αρμόδιας Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας Θεσσαλονίκης και ύστερα από συνεργασία με το τοπικό παιδοψυχιατρικό νοσοκομείο και το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Υγείας, διαπιστώθηκε ότι στην εν λόγω εκπομπή καταγγελλόταν αβάσιμα ασέλγεια σε βάρος ανηλίκου από μέλη του προσωπικού του ιδρύματος και έγινε φανερή η ταυτότητα του φερόμενου ως θύματος καθώς και του ιδρύματος.

Ο Εισαγγελέας Εφετών έχει θέσει στο αρχείο την υπόθεση των καταγγελιών, που είχαν γίνει μέσω της εκπομπής, ως προφανώς αβάσιμων.

Το ζήτημα που εγείρει η συγκεκριμένη υπόθεση είναι οι δυσμενείς επιπτώσεις της προβολής και της μετατροπής σε θέαμα ανάλογων καταγγελιών από τα ΜΜΕ, τόσο στα συγκεκριμένα παιδιά που φέρονται ως θύματα όσο και στα υπόλοιπα που διαβιούν σε ιδρύματα, χωρίς μάλιστα να ακολουθεί αποκατάσταση της αλήθειας με τον ίδιο βαθμό δημοσιότητας. Το παιδί, η ταυτότητα του οποίου αποκαλύφθηκε μέσω της αναφοράς του ονόματός του, παρουσίασε συναισθηματικές διαταραχές και προβλήματα στην εκπαιδευτική του εξέλιξη, τα οποία γίνονται προσπάθεια να ξεπεραστούν με παρεμβάσεις στήριξης από εξειδικευμένο προσωπικό.

Τα υπόλοιπα παιδιά που φιλοξενούνταν στο ίδρυμα διατηρούσαν επικοινωνία με το ευρύτερο συγγενικό περιβάλλον τους και, παρ' ότι τα πρωινά πήγαιναν στο σχολείο και επομένως δεν είχαν δει τις εκπομπές, μάθαιναν από μαρτυρίες του περιβάλλοντος για τις καταγγελίες σχετικά με υποτιθέμενους βιασμούς στο ίδρυμα, με συνέπεια την ανάπτυξη αισθημάτων φόβου και έντονης ανασφάλειας.

Στο πλαίσιο συνεργασίας με την ανεξάρτητη αρχή του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και συνδρομής στο έργο του, ο Συνήγορος του Πολίτη συνέλεξε όλα εκείνα τα στοιχεία που στήριζαν την καταγγελία ως προς τις συνέπειες που η προβολή των εκπομπών είχε για τον ψυχισμό των ίδιων των παιδιών και διαβίβασε τον φάκελο της υπόθεσης στο συμβούλιο που επελήφθη αρμοδίως.

Επίσης, σχετικά με την προσβολή των δικαιωμάτων των φιλοξενούμενων στο ίδρυμα παιδιών, ο Συνήγορος του Πολίτη ενημέρωσε τους αναφερομένους ότι μπορούσαν να κινήσουν νομικές διαδικασίες για ενδεχόμενες αστικές και ποινικές κυρώσεις, για τις οποίες αρμόδια είναι τα δικαστήρια (υπόθεση 5073/2004).